

Трибуна міського
українського слова
на міській
американській земліСВОБОДА
український щоденникСВОБОДА
UKRAINIAN DAILYАдреса
Редакції і Адміністрації:
"Svoboda", 81-83 Grand St.,
Jersey City 3, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0287
4-0807
УНЦ: HEnderson 4-1016

PIK LXI. Ч. 172.

ДЖЕРСІ СІТІ І НЬО ЙОРК, СЕРЕДА, 8-го ВЕРЕСНЯ 1954. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, SEPTEMBER 8, 1954. No. 172. VOL. LXI.

ЗДА Й СОЮЗНИКИ ПО-
ГОДИЛИСЯ В СПІВПРАЦІ
НАД АТОМОВОЮ
ЕНЕРГІЄЮАЙЗЕНГАВЕР ЗАПОЧАТКУВАВ БУДОВУ ПЕРШОЇ
АТОМОВОЇ ФАБРИКИ ДЛЯ МИРНИХ ЦІЛЕЙ

Денвер, Колорадо. — Президент Айзенгавер у своїй промові через радіо й телевізійні станції повідомив американський народ, що ЗДА й їх союзники погодилися в справі співпраці над продукцією атомової енергії для мирних цілей. Ця промова президента виступила з приводу церемонії, яка відбулася під час святкового заповнення будови першої атомової фабрики в Шпітінг-порті, в штаті Пенсильванія. Айзенгавер не назвав тих держав, які погодилися на міжнародну співпрацю в справі продукції атомової енергії для мирних цілей, яку то пропозицію він вперше поставив у своїй промові на терені Об'єднаних Націй 8 грудня 1953 року. Але до радник президента заявив, що до тих держав належать Англія, Канада, Австрія, Швейцарія, Франція, Індія, Південна Африка й Іран. Він також додав, що й інші держави мають приступити до цієї співпраці, а в першу чергу Бельгія. У своїй промові перед Об'єднаними Націями президент Айзенгавер закликав СРСР, щоб вони приступили до міжнародної співпраці над мирною атомовою продукцією, але СРСР відмовився від цього, і недавно державний секретар Діан Фостер Доллес заявив, що СРСР не відповідає в цій справі своїм зобов'язанням.

Айзенгавер закликав, щоб залишили переговори в атомовому зброєнні, та почати використовувати атомову енергію для добра, а не нищення людства: для піднесення

ПРЕЗИДЕНТ АЙЗЕНГАВЕР І ГУБЕРНАТОР
ДЮІ ПРИВІТАЛИ ЮВІЛЕЙНИЙ З'ЇЗД ОДВУ
ПРОФ. ГРАНОВСЬКИЙ ПЕРЕВІРАЛИ НА
ГОЛОВУ ОРГАНІЗАЦІЇ

Нью-Йорк. — Президент Двайт Д. Айзенгавер і губернатор Нью-Йоркського штату Томас Е. Дюї та ряд інших інституцій, між ними й Українського Народного Союзу та Українського Конгресового Комітету, привітали 19-ий ювілейний з'їзд Організації Державного Відродження України (ОДВУ) та висловили свої вітання з нагоди 25-ліття існування й праці цієї організації. Ювілейний з'їзд ОДВУ відбувся в Нью-Йорку в готелі МекАлліна впродовж зв'язаного з Днем Праці триденного кінця тижня від 4 до 6-го вересня. З'їздом проводили президія в складі: Степан Косиба — голова, Марія Лещицька й Дмитро Горин — заст. голови та Михайло Середович і Володимир Зазуляк — секретарі. В з'їзді взяло участь 104 зареєстрованих делегатів, що представляли 38 відділів ОДВУ з різних місцевостей і штатів. Крім того було присутніх біля 200 гостей. Із звітів членів Головної Управи, зокрема секретаря д-ра Волод. Михайлова, виходило, що в звітному ювілейному році ОДВУ розгорнуло живу політичну, громадську й організаційну активність, індивідуально й в рамках Українського Конгресового Комітету, якого ОДВУ є членом. Касовий оборот ОДВУ у звітному році внісся кругло 15,000 доларів.

Привіт від през. Айзенгавера і лист від губ. Дюї

Президент Айзенгавер у своєму листі, пересланому голові ОДВУ проф. Олександрові Грановському, писав:

«Учасники 25-ї ювілейної конференції Організації Державного Відродження України я передаю мої щирі й гарячі привітання. Ваша організація виконує важку й вимагаючу частину в боротьбі проти міжнародного комунізму — частину, яка має значення для всіх, що цінять волю по вільному світу. Я глибоко вірю, що Ваші зусилля допоможуть одного дня принести життя в справедливості й щасті для народу України».

Губернатор Дюї в довгому листі до проф. Грановського писав:

«В імені народу штату Н. Й. мені дуже приємно привітати Організацію Державного Відродження України та висловити їй вітання з нагоди 25-ліття й за багато добрих справ, довірених впродовж того чверть сторіччя. Цілі цієї організації мають глибоку символіку з боку всіх справжніх американців. Ми цілком погоджуємося із вашими сусідами українського походження, що російський комуністичний імперіалізм є найбільш безпечною небезпечкою, яка охоплює тепер світ. Московський імперіалізм сьогодні залишається так само грізним і небезпечним, як він був за часів Петра Великого. Єдиною зміною в російському комунізмі є те, що він є ще більш безсердечний і ще більш жорстокий, ніж був царський режим. Величезна допомога, яку дала ОДВУ сильному підпольному резистансові в Україні, та допомагає тим, які намагаються втекти з-під советського ярма, заслуговує на загальну симпатію й підтримку. Нарді України був першим, що зазнав об'єктивного терору й гноблення. Американці українського походження є між нацистським владом і розбитим господарством і культури зокрема імперіалістичного Штейну, як і всіх тих інших штатів, у яких вони замикаються. Нехай же Організація Державного Відродження України з успіхом продовжує здійснювати свої цілі».

Свої привітання й побажання для ОДВУ з нагоди ювілейного з'їзду надіслали до секретарів Тай, Гомфрі, Айвс

та інші, деякі конгресмени, посади міста Нью-Йорку, п. Вагнер та інші.

З українців привітання надіслали: президент УНР д-р Степан Витвицький, голова ПУН полк. Андрій Мельник, голова УНРади інж. О. Бойдуник, від В. О. УНРади особисто вітав з'їзд д-р Кость Паньківський, а далі привітання надіслали або висловили особисто представники УКК, ЗУАДК, УНС (вітав особисто гол. секр. п. Григ. Герман), «Провидіння», ООЧСУ, СУМА, СУА, МСУ, ДОБРУС, УРДП, Вілоруська Національна Рада, Козаки та інші.

Проф. Ол. Грановський очолює нову Управу

До обраної в результаті з'їзду нової Центральної Управи ОДВУ увійшли: проф. Олександр Грановський — голова, Володимир Різник, інж. Степан Куропас та полк. Іван Вілоус — заст. голови, д-р Волод. Михайлів — секретар, інж. Омелян Суховерський — фінанс. секр., Волод. Череватий — касир, Андрій Шекерік — орг. реф., проф. Мих. Михалевич — культ.-осв. реф., Ярослав Гайбас — зв'яз. реф., Василь Попович — прес. реф. Обрано теж Контрольну Комісію, яку очолює інж. Іван Харамбура, та Орг. Трибунал, який очолює д-р Андрій Повх.

На закінчення з'їзду ухвалено відповідні резолюції, в яких ОДВУ з'ясує своє становище в поодинокі актуальні питання. Окремими резолюціями ОДВУ підтримує УКК та УНРаду, хоч і з відповідними побажаннями.

З нагоди ювілейного з'їзду ОДВУ відбувся теж Ювілейний Банкет та Літературний Ярмарок. В обидвох імпрезах взяло участь по приблизно 200 осіб.

Збори УЗХ та МУН

Рівночасно із з'їздом ОДВУ відбулися теж різні збори споріднених організацій: Українського Золотого Хреста та Молодих Українських Націоналістів.

У зборах УЗХ взяло участь 79 зареєстрованих делегатів і гостей, що представляли 12 відділів цієї організації. Діяльність УЗХ характеризує головною допомогою діяльність, ведена в співпраці із ЗУАДКомітетом. До нової Центральної Управи УЗХ обрані: Анна Гладун — почесна голова, Павліна Різник — голова, Анна Левчук і Марія Лещицька — заст. голови, Оксана Генгалю — секретар, Марія Велендук — заст. секр., Марія Серна — фінанс. реф., д-р Галина Лашенко — культ.-осв. реф., інж. Ніна Михалевич — саніт. реф., Володимир Кавка — орг. реф., д-р Марія Кийковська та Міра Повх — члени Управи. Контрольну Комісію очолює п. Ні. Наконечна.

На зборах МУН було заступлених 16 осіб, а до нової Центральної Управи обрані: Василь Попович — почесний голова, Роман Шрамченко — голова, Теодор Сушицький — заст. голови, Олександр Чайнік — секретар, Ігор Шаган — фінанс. реф., Дмитро Січ — культ.-осв. реф., Маруся Попович — орг. реф. Контрольну Комісію очолює Михайло Велендук. Свої привітання передали зборам м. ін. дві інші молоді організації: СУМА і ОДУМ.

Помер мистець Антін Павлос

Ст. Пол, Мінесота. — Вконтиненті. Працював в американській скульптурній фірмі в Ст. Пол. В 1951 році був нагороджений 1-ю нагородою на виставі в Мінеаполісі в Інституті оф. Арт. Цього року виконав пам'ятник св. Лойоли для одного з манастирів у Ст. Пол, у бронзі. Велику плоскорізьбу — портрет Тараса Шевченка в молодому віці, долота Антона Павлоса, закінчив недавно Український Народний Дім у Нью-Йорку для своєї великої залі.

КОНВЕНЦІЯ ЛІГИ МОЛОДІ ПІДТРИМУЄ
КУЛЬТУРНУ ПРОГРАМУ У.Н.С.МИХАЙЛО СОЛОМОН НОВООБРАНИЙ ГОЛОВА ЛІГИ;
ЧЕРГОВА КОНВЕНЦІЯ В ПІТЦБЕРГІ; СТЕПАН ШУМЕНКО НОВИЙ ГОЛОВА Т-ВА ПРОФЕСІОНАЛІСТІВ

Шікаго, Іл. — 21-ша конференція Ліги Української Молоді Північної Америки, що об'єднав переважно молоді українського походження, народжені в ЗДА і Канаді, окремим резолюцією одобрила та ринула в дальшому підтримувати культурну програму для молоді, яку проводить Український Народний Союз, зокрема започаткований цього року на «Союзиці» курси українознавства. В конвенції, що відбулася в готелі Ля Салле, взяло участь понад 300 представників 68 молодіжних клубів і товариств (59 у ЗДА і 9 в Канаді), що їх об'єднав Ліга. Народами проводила окрема президія, в складі: Василь Полечак — голова, Василь Мураль — заступник голови, та Івонна Дужанська і Стела Захарчук — секретарі. Із звітів дотеперішніх членів управління виходило, що Ліга, крім організаційної, спортової та товаришської активності, реалізувала більшу частину культурної програми, яка включала теж підготовку видання чергової книжки, цим разом основної праці про українські народні танці. Раніше Ліга видала книжку про українське мистецтво. Справу курсів українознавства на «Союзиці» реферували учасники тих курсів Тарас Шмагала. Головою предметного наряду цього річної конвенції були дебати на тему: «Ліга і ви». Справу реферували Іванна Драгидка, Т. Прончик та Йосип Гурпінський, а в дискусії забирали голос багато учасників. В Канаді, обрано нову управу, яку очолює рек. Степан Шубенко на якому головним мейбод.

ВІДБУЛИСЯ ЧЕРГОВІ МІСЯЧНІ НАРАДИ
ЕКЗЕКУТИВИ ЗУАДКОМІТЕТУ

Філадельфія. — Дня 5 вересня відбулися в домі 39-ї АДКОМІТЕТУ чергові місячні збори Екзекутиви цієї установи з участю таких урядників: д-р Л. Мишуга, президент; д-р М. Стахів, заст. президія; Мих. Дубас, касир, і ексекютивний директор, д-р В. Галин. Стверджено, що впродовж липня і серпня прибуло до 3-х державних держав 127 «3-х державних». До Німеччини відправлено в липні допомогу в харчах на суму \$70,000, отриману від американського уряду, з тим, що ЗУАДКОМітет оплатив кошти транспорту (крім корабля), тут і в Європі. До кінця серпня зголошувалося до ЗУАДКОМітету на переїзд з Європи, головню з Німеччини до ЗДА, згідно з новим законом — 1,281 родина, 452 ашуранси до 884 осіб. Треба ще 700 ашурансів, щоб уможливити приїзд тим, що доїздилися.

Обговорено діяльність Екзекутивного Представництва ЗУАДКОМітету та справу потреби створення окремого офісу в Франкфурті для припинення пологів справ, — злучених з новою імміграцією. Шойно видана ЗУАДКОМітетом книжка: «Підручник Громадянства» прийнята загальним прихильно; надходять зараз нові й більш замовлення. Обговорено й остаточний прийнятий порядок наряд річних зборів Дирекційної Ради ЗУАДКОМітету, що відбувся у Філадельфії дня 25 вересня 1954 року.

Стан каси ЗУАДК з кінця місяця серпня вносять окремі наради Екзекутиви з Редакційною Комісією Ювілейної Книжки, яка має повнитися з нагоди 10-ліття існування та праці ЗУАДКОМітету.

ВІДСВЯТКОВАНО РОКОВИНИ УСС
У ФІЛАДЕЛФІЇ

Філадельфія. — В суботу 4 вересня відбулася тут у великій концертній залі «Муз. Гол» Святочна Академія у 40-ліття виступу Українських Січових Стрільців, улаштована Громадським Комітетом для відзначення цієї події. Академією започаткував інж. Іван Поритко, представивши поєднано вишуканих на естраді двадцять колишніх членів формції Українських Січових Стрільців, між ними також Ганну Дмитерко-Ратич. На сцені були також відділи «Пласту» і СУМА.

Вступне слово вголосив письменник Михайло Островерх, підкресливши романтичну подію, з якої зродився Легіон Українських Січових Стрільців, овіяний досі романтичною легендою. У концертній частині виступили першодіючі мистці Михайло Міський (баритон) і Дарія Каранович (піаністка). Концертну частину програми закінчив Мішаній Хор «Кобзар» під проводом д-ра Антона Рудницького. Цей хор уперше представив себе публічними виступом на концертній естраді. Закінчив Академію М. Савчин, вголосивши з пам'яті свій спогад «Мавка», під настрійний дострій чоловічого хору, що поза сценою відіграв «Червону Калину». Відвідуванням Національного Гімну закінчено це свято.

СХІДНО-АЗІЙСЬКА
КОНФЕРЕНЦІЯ ЗАКІН-
ЧИТЬСЯ ПОВНИМ
УСПІХОМ8 ДЕРЖАВ СТОРИТЬ БЛОК ДЛЯ ПОЛІТИЧНО-
ВИСЬКОВОЇ, ЕКОНОМІЧНОЇ І КУЛЬТУРНОЇ СПІВ-
ПРАЦІ, ЗВЕРНЕННЯ ПРОТИ КОМУНІСТІВ

Маніла. — Східно-азійська конференція, яка відкрилася у столиці Філіппін великою політичною промовою президента Магсайса в понеділок 6 ц. м., йде гладко вперед в атмосфері повного взаємного довіри й буде закінчена імовірно в середу або в четвер цього тижня підписанням нового договору. У конференції бере участь 8 держав, а то ЗДА, Англія, Австрія, Нова Зеландія, Франція, Філіппіни, Пакистан і Сіма. Ціллю конференції є створити такі військові, культурні, економічні й соціальні умовини в країнах Південного Сходу Азії, щоб можна було успішно протиставити янїї або підпільній агресії комуністів. Державний секретар дж. Ф. Доллес, що стоїть на чолі американської делегації, висловився, що він є «дійсно щасливий» ходом нарад. Америка хотіла, щоб у пакті ввійшло названо комуністичну загрозу, інші держави, як Англія і Пакистан, уважали, що це було б провокуванням комуністів, отже, щоб комуністична загроза виходила з

Советські літаки збили американський літак

Токіо. — Два советські літаки збили в неділю 5 ц. м. американський військовий літак над Японським морем. З 10-ти членів екіпажу 9 врятовано, а збилися океану, а 1 загинув. Москва перше висловила до ЗДА ноту протесту проти цього порушення американським літаком советської повітряної території, при чому Москва о-скаржує американський літак, що він перший почав стріляти до советських літаків. Зате ЗДА у відповідь на советську ноту й в окремій ноті гостро заперечували проти неспровокованого стріляння і звинувачення американського літака, який летів у віддалі 44 миль від Сибірського суходолу і 125 миль на південь від Владивостоку. Нота ЗДА домагався покращення вилучення з астерігів собі право до відшкодування.

Погіршення американсько-китайських
Взаємин

Тайпай. — В суботу, 4 ц. м. комуністичній піддали сильному 5-годинному бомбардуванню два маленькі острови недалеко китайського суходолу, в посіданні національно-китайського уряду Чіан Кай-шека, Каймі і Малій Каймі. Поміж нечисленними збитими — згинув також два американські старшини, що були дорадниками на тих островах. Пейпінське радіо повідомляло, що комуністична артилерія затопила також одну національно-китайську ка-

Комуно-китайці відкликають 7 дивізій з Кореї

Токіо. — Пейпінське радіо проголосило, що уряд Комуністичного Китаю рішив відкликати з Північної Кореї 7 дивізій «добровольців». Разом були б відкликати коло 55,000 воїнів, бо китайські дивізії рахують по коло 8,000 людей. Командувач «добровольців», що їх нараховується на 1 мільйон, ген. Пенг Тегуай, який підписав був договір про перемир'я в Кореї, відійшов, а його місце зайняв дотеперішній його заступник, Відкликання комуністичних військ стоїть у зв'язку з відкликанням 4 американських дивізій з Південної Кореї — комуністична американська преса.

В АМЕРИЦІ

● У південній Колумбії народилися 29 серпня п'ятнадцять, з яких одне померло, а четверо зовсім здорові. Є надія, що вони будуть жити. Батько цих п'ятнадцяти — Цезар Кампос Трухильо має 32 роки, а його мати Августа — 28 років. Обом працюють на фермі.

● Віце-президент Річард М. Ніксон на зборах Республіканського Крайового Комітету сказав, що немає різниці між сенатором Джексоном МакКарті і головою Демократичного Крайового Комітету Стівенсом Мічеллом, який послуговується тими самими методами боротьби, що й сенатор із Висконсину. МакКарті відповів на це: «Мені не подобається це порівняння. Гадаю, що воно не сподобається і Мічеллові».

● Президент Айзенгавер підписав закон, згідно з яким можуть прийти до ЗДА іти, адоптовані одним урядовцем із Нью-Йорку. Цей урядовець адоптував їх в Австралії. Законопроект в цій справі знайшов до Сенату сенатор Ірвінг М. Айвс.

● Деякі робітничі організації підтримують Френкліна Д. Рузвельта, мол., як кандидата на губернатора від Демократичної Партії. Але демократичні провідники не погоджуються на кандидатуру Рузвельта, бо не вірять, що він зможе перемогти сильного республіканського противника.

● Висхідний суд судить капітала Клода Велчелора за те, що бувши в комуністичній партії в Кореї, він співпрацював із комуністами. Оборонці Велчелора заявляють, що військові закони ЗДА не забороняють поволоні мати зв'язки з ворогом.

● Тричленна Сенатська Комісія розглядає справу сенатора Джексона МакКарті, якого оскаржують три сенатори в тому, що він не відповідає повноваженням сенатора. За доказовий матеріал беруть протоколи із переслухання свідків на Сенатській Слідчій Підкомісії та протоколи запису сенатора МакКарті. До сі заяв свідків не переслухано.

В СВІТІ

● Французи звернулися до Генерального Секретаріату Об'єднаних Націй з пропозицією змінити дотеперішній спосіб розподілу в Генеральній Асамблеї та її комісії. До цього часу дуже часто делегати, які не проголосували, змінювали свої думки і в останній хвилині, поваживши, який буде вислід голосування, «корегували» свій голос. Французи вважають, що це раз віддає свій голос, не має права його змінювати.

● 1-го вересня розпочалося навчання в школах Советського Союзу. Хлопці й дівчата в початкових класах вчаться спільно. Координаційна система зобов'язує тільки по містам.

● Дмитрій Жуков, перший московський амбасадор в Індонезії, перебуває в дорозі до П. столиці Джакарти разом із персоналом амбасадії в числі понад 60 осіб. СРСР закладає від уряду Індонезії 40 будинків для приміщення амбасадії і її урядовців разом з родинами.

● Два лондонські часописи «Дейлі Мірор» і «Дейлі Експрес» почали видавати дитячі тижневі додатки. «Мірор» повідомляє, що перше число цього додатку розійшлося у кількості 1,200,000 примірників, а «Експрес» заповнив, що його дитячий додаток також має великий успіх. «Дейлі Мірор» має найвищий денний наклад з усіх часописів Англії — 4,500,000 примірників.

СВОВОДА

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

PEREPLATA: SUBSCRIPTION RATES:
 На рік \$10.00 (One year) \$10.00
 На шість місяців 5.25 (Six months) 5.25
 На три місяці 2.75 (Three months) 2.75

За кожну замку адресу платиться 10 центів.
 За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріали.

Адреса: "СВОВОДА", Р. О. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ГЛУМ НАД ІНТЕЛЕКТОМ

Немає в Європі країни розумнішої над Францією. Очевидно, в континентальній Європі, себто в Європі без Англії. Таке було загальне переконання в Америці, закріплене ще й традиційною американсько-французькою приязню, датованою з часу Американської Революційної війни. В очі американців Франція була країною інтелекту, логіки та розсудку, коли йшло про політичні справи. Постійні парламентські кризи в Франції справді не доводилися Америці, але й не лякали, бо було переконання, що у Франції є не тільки кому валити уряди, але й с і кого вибрати чораз новий провід, здатний розв'язати ту чи іншу складну проблему, внутрішню чи закордонну.

Виходило б, що у Франції інтелекту подостатком і що велика його частина зібрана якраз у парламенті. Так воно й є. Тому саме сумно, якщо не трагічно, виглядає та сторінка історії французького народу, на якій будуть колись описувати, як завдання між в спілку Європейської Оборонної Спільноти голосували у французькому парламенті. Франція могла вирішити цю проблему так або ні, чи відкласти її в такий спосіб, як це сталося в парламенті, себто її вбити. Це було право суверенного французького народу, представником якого є саме той інтелект, що зібраний в парламенті. В тому міг бути навіть "бунт" проти американського верховодства, як це дехто з французів представляє, хоч того роду бунт у прямо життєвій для нації справі ніяк не лицьову інтелектом, людям розуму, логіки та розваги. Але куди важливіша, на нашу думку, та атмосфера, яка створювалася зараз по голосуванні. Проголошений вислід був провалом Європейської Оборонної Спільноти, автором якої був якраз колишній французький прем'єр. Це така сумна картина, від якої довго прийде до палення соромом французькому інтелектові, виключно з теперішнім прем'єром Мендес-Франсом.

Європейська Оборонна Спільнота, автором якої, як сказано, був колишній прем'єр Рене Плевен, розрахована на рятівництво Західної Європи від неминучої загрози. Добра вона, чи ні, але подумана в найкращих інтенціях оборони проти совєтської агресії. На конто згоди на цей рятівник Франція тягнула з Америки останніми роками сотні мільйонів доларів, що теж треба пам'ятати. Її власну ідею, сформульовану її власними інтелектуалами та державними мужами, сильно підтримував З'єднання Держави, тепер відкинуто в її парламенті за співом "Марселезу" — гімну французької нації. Комуністичні посли того ж парламенту цілком слушно заспівали тоді свій "Інтернаціонал", бо це було дійсно місце для "Інтернаціоналу", а не для "Марселезу". Тому цілком слушно ті з французьких інтелектуалів, що це цілком не потратили голову, зверталися до тих, що співавали "Марселезу" з словами: "Дю Москви!" Це була справедлива оцінка тої ганебної події, з якої радити може сьогодні тільки Москва. Це ж ще одна така її "геройська перемога", яку вона здобула тим, що завтра мають стати її жертвами.

Не можна сказати, щоб у Франції не було теж і здорово думуючих інтелектуалів. Напередодні голосування писав Реймонд Арон у паризькому "Фігаро", що коли французький парламент не затвердить Європейської Оборонної Спільноти, то теперішній прем'єр, Мендес-Франс (як "незбалансований" не сказав він ні одного слова в обороні цієї Спільноти), вправді, стане героєм комуністів та нейтральних інтелектуалів, але одночасно опиниться також і в дуже скрутному положенні, з якого ледве чи знайде вихід. Як бачимо, це вже здійснюється.

Та найдивніше тут те, що тепер загально заповідають у Франції, що парламент, який відважиться на таке рішення, не має виглядати на довге існування. Вже тепер говорять про нові вибори, виразно підкреслюючи, що в такій важливій справі треба запам'ятати, що це він про це думав. Читаючи про це, можна відчувати, що народні маси підуть проти своїх інтелектуалів, і при нових виборах проваляться цілком не тільки комуністи, але й країні націоналісти, прихильники генерала де Голля, що теж у парламенті безмежно раділи, як тільки проголошено вислід голосування, себто провал Європейської Оборонної Спільноти.

Отже в країні інтелекту прийде тепер вирішувати масам, чи їх інтелект розумно поступає, чи ні, бо іншого виходу нема.

УКРАЇНА В ЧУЖИХ ПЛАНХ

Нам, обізнаним всестороннім з українським потенціалом у боротьбі з більшовицькою Росією, приходить не раз дивуватися неспівпадінню між офіційною американською політикою у відношенні до української справи. Можна сказати, що дотепер власне така лінія є до деякої міри традиційною. Та випливає це не зі злої волі, але з браку досвіду на східно-європейському терені, з незнання східно-європейських відносин і немалою мірою з браку остаточного з'ясування та сформулювання дальших і ближчих цілей і метод зовнішньої політики ЗДА. При цьому слід ствердити, що саме в останньому часі і офіційні й різні громадські чинники докладають всіх аусил, щоб випонити прогаляння, і тому ми є свідками устійнювання чораз ближчих до потреб наших і займання чораз більш оправданих політичних позицій.

Реструючи це, не від річ загадати про деякі оцінки й планів ЗДА у відношенні до України під час другої світової війни. Тодішній секретар державного департаменту, покійний Едвард Р. Стеттінюс, у своїх споминах (Edward R. Stettinius: Roosevelt and the Russians) підкреслює реакцію покійного президента Рузвельта на вимогу Молотова призначити Україні місце повноправного члена в Об'єднаних Націях. Коли Молотов висував на одному з засідань Ялтинської конференції цю справу, засекретив Рузвельт зареагував ось якою запискою до Стеттінюса: This is no good (ст. 173-174).

Сьогодні нас дивує такий механістичний підхід до справи, який виявив тоді президент Рузвельт. Він бачив тільки одне: арифметичний зріст голосів блоку СРСР. Зовсім анулювалося з поля його уваги можливість витягати на форум міжнародної політики нові внутрішньо-совєтські чинники, які скорше чи пізніше були б проявлені проти-московськими тенденціями. Така пошта Рузвельта дивує тим більше, що він знав немало про положення в Україні, і про нові самостійні сили, виявлені там. Ось що про це пише далі Стеттінюс: "Розглядаючи цілу проблему додаткових місць для Совєтського Союзу, президент сказав мені того вечора в Ялті, що Сталін відчував тяжкість і непевність своєї позиції в Україні. Голос (в Об'єднаних Націях) для України, заявив Сталін, має суттєве значення для єдності Совєтів. Ніхто не був з змозі — продовжити від себе Стеттінюсу — окреслити розмір українських труднощів, але ми в Вашингтоні, очевидно, чули під час німецького просування вперед, що Україна може вийти з Совєтського Союзу" (стор. 187).

Довдавшись про це, приходиться дивуватися інерції тодішньої американської зовнішньої політики, яка не використовувала нахланих розв'язок поданої паніки, а давала пасивно себе вести. Не слід вилучати в цьому самого президента, який під час Ялтинської конференції був імпульсуючою людиною, бо виставляючи заміти повинні бути зверне-

ні на адресу відповідних людей у державному департаменті і в інших державних агенціях.

Але не бракує також свідів іншої, активної постави американської політики до української справи під час другої світової війни. Щоправда, з часу ранішого, ніж Ялтинська конференція, а саме з 1943 року. Говорить про це відомий німецький дипломат і закупівельний грач, колишній канцлер Франції фон Папен. У своїх споминах (Franz v. Papen: Memoirs, 1953) розказує він таке: Бувши німецьким амбасадором в Анкарі, Туреччині, Папен мав контакти з різними альянськими посередниками й агентами. Через одного з них, когось містера Еарла, він передав свої пропозиції президенту Рузвельту. Довго не було відповідей, аж 4-го жовтня 1943 р., вже по капітуляції Італії, звернувся до нього містер Пост, директор Орієнт-Банку в Анкарі, і подав, що якийсь чужинець хоче говорити з ним. Як виявилося на зустрічі, цей чужинець був американцем, що їздив на португальський пашпорт. Зустрівшись з Папеном, він подав, що прибув від президента Рузвельта і має місію від нього до Папена та його приятелів. Під час розмови він передав Папену умовини, списані на мікрофільмі. Цей мікрофільм Папен перевів пізніше до Німеччини, але вже по війні французів під час однієї ревізії забрали його. Пропозиції президента, подані у цьому мікрофільмі, були радше сенсаційні. "Попередні границі на заході (Німеччина) мусять бути реставровані, а на сході Польща мусить мати заповнене самостійне існування. Він (тобто фільм) теж говорив про те, що альянті свідомі неустойчивості Німеччини й тому сугерують, що Україна повинна бути незалежною державою, хоч пов'язана в якійсьбудь спосіб з Німеччиною" (стор. 505). Як бачимо, американський чинник не був чужий прагнення українського народу до державної й політичної самостійності, але деякі з тих чинників хотіли Україною... заміняти Німеччину.

Не зважаючи на те, що така концепція виникла більше як десять років тому й то під час війни з Німеччиною, все ж таки вона заслуговує на увагу. В політичному житті дуже часто напертають до давніх концепцій і планів.

Не менше сенсаційною як пропозиція президента була Папену відповідь на неї. Ось вона: "Я сказав вислапцві, що подані умовини (а були там різні інші, навіть передачі Гітлера живцем альянті у руки — прим. я. г.) здається, створюють солідну базу для мирових переговорів. Але я порадив йому поінформувати того, хто його вислав, що Німеччина повинна радше відкрити будь-який зв'язок з Україною. Така схема спричинила б беззаконний конфлікт з Росією і зробила б наше (тобто німецьке — прим. я. г.) положення на Сході невтримим" (стор. 505).

Оціню останньою частинною зачитаного речення, а саме з'ясування причини, чому Ні-

АМЕРИКАНСЬКА ПОЛІТИКА У ВІДНОШЕННІ ДО РОСІЇ І РОСІЙСЬКА ЕМІГРАЦІЯ

У найбільшому органі російської еміграції "Новий Журнал" № 36 вміщено статтю Д. Даліна "Американська політика і Росія". Цю статтю не можна обминути мовчанням. Тим більше, що вона відбиває типові погляди російської еміграції.

Далін поставив у своїй статті завдання висвітлити політику американського уряду у відношенні до державно-територіальної єдності Росії. Він, очевидно, з приємністю відзначає, що традиційна американська політика як до нашого часу трималася єдності і неподільності великої Росії. Тепер же помітні якісь зміни. Далін надзвичайно стурбований тим, що в низці офіційних заяв і документів підкреслюється загарабницький характер російської політики, багатонаціональний склад населення СРСР, ідеали визволення, по-неволі Московського народу і обов'язок Америки прийти їм на допомогу. Зокрема, Далін вказує, що Оскар Чемпен, бувши секретарем внутрішніх справ, у великій промові на Конгресі Американських Українців у 1952 р. відмітив наявність в СРСР українців, які бажають свободи, і при цьому сказав: "Подібно до того, як американці мусили в боротьбі за свою свободу по-ставити проти англійців, так і українцям доводиться боротися з російським гнітом. В цьому відношенні, — сказав Оскар Чемпен, — існує аналогія між американськими і українською традицією".

Далі згадує Далін, що й Дін Ачесон 1951 р., говорячи про "500 років росту Росії" — від московського царства до вєлєтєської імперії, відзначив потяг великоросів до імперіалізму. Також Гарольд Стаєн 1951 р. заявив, що "серед цілей, які треба осангувати... забезпечення суверенності і незалежності для України, Естонії, Латвії, Литви, Польщі, Чехословаччини, Румунії, Болгарії і Угорщини". Не забув Далін згадати й про те, що Едвард О'Коннор, як офіційна особа, вказав, що "неросійські народи, які становлять більшість у Совєтському Союзі, є найслабшою ланкою в совє-

меччина не повинна в'язатися з самостійною Україною, Папен несподівано відслонив властиве обличчя німецької східної політики, тобто ноторію відомого русофільства деяких, напевно не малозначних, німецьких кіл. Власне актуальність поданих вгорі умовинок, що відносяться до переговорів доквруги української справи, міститься між іншим і в тому, що русофільство, шукання політичних зв'язків з міцною імперською Росією є підставою для навіть сьогоднішніх різних російських елементів. І то не тільки лівих елементів, але й крайових правих та центрових.

Крім цього, подані вище факти вказують, якими крутими були різні плани й концепції у відношенні до України. Були... але дехто може сказати: вони можуть повторитися.

я. г.

ському пліві завоювання світу, бо протягом віків вони невіддільні російський імперіалізм і терпіли від нього".

Такі погляди державних діячів Америки Далінові дуже не подобаються, і він стає в оборону російської імперії, намагаючись обгрунтувати велику користь її для народів цілого світу і, зокрема, для Америки. Обороняючи російський імперіалізм і неподільність російської імперії, як благотворні фактори міжнародного життя, Далін не спинається й перед тим, щоб кинути на адресу західних держав страшенні обвинувачення в імперіалістичних замірах і нещирості в словах про визволення народів, мовляв, "у 20-му віці відокремлення території навіть від переможеної держави мусить бути завинувне в демократичній одній, — найкраще в формі визволення націй з-під чужого ярма". Далін нав'язує, таким чином, думку, що Америка, говорячи про визволення повоєнних Москвою народів, справді має на меті лише "розчленувати Росію" і подурати захоплених територій своїм військовим союзникам. Він зазначає, що жаден з сусідів Росії і в думку не має воювати лише за "повалення большевиків", без будь-яких "територіальних надбавок". Мало того, зробивши на початку статті застереження, що він не збирається виявляти таємниць, Далін таки не утримується виявити конкретно, хто і що має захопити. Він пише: "Англії стоїть давно вже за відокремлення від Росії Середньої Азії і Кавказу; Німеччина бажає відокремлення хоч бажаної частини України, і її підтримує в цьому відношенні Польща; Польща претендує на значну частину Білорусії... Румунія вимагає Бессарабію і деякої частини сусідньої території, можливо аж до Одеси; Туреччина вимагає собі деяких кавказських територій. Нарешті всі, включаючи З'єднені Держави, стоять за відокремлення трьох балтійських країн".

Ось такіс жижакими оточена Росія і такі її плани "розчленування Росії". Невідомо, з яких джерел має Далін такі докладні інформації про імперіалістичні апетити західних держав і звідки він знає, що Америка має у своїх планах всі їх вочі апетити задовольнити. Нас більше цікавлять ідейні і моральні підстави самого Даліна, а з ним і всієї російської еміграції в питанні визволення народів з ярма московського большевизму. Во й справді, до якого ступня морального зідчавіння й ціннізму треба дійти, щоб священиці ідеалі боротьби за свободу і визволення народів назвати брехливим покривалом для імперіалістичних грабунків, і замість протестувати проти цього, боронити імперію, яка стала символом такої забри-хальності і найбуртальнішого імперіалізму!

Чад російської імперії настільки запаморочив голови російської еміграції, що вона не помічає, що став союзником большевизму, коли ус- (Закінчення на 3-й стор.)

„ЧОМУ Я НЕ НАРОДИЛАСЯ МУЖЧИНОЮ..."

В описах подорожі семи англійських соціалістичних парламентаристів по комуністичному Китаї згадувалося про молоденьких кондукторок їх спеціального поїзду. Вони були таким самим за-собом комуно-китайської пропаганди, як усе інше, що показувало найвищим англійцям, і мали служити доказом, що в Китаї прийшла вже повна емансипація жінок та зрівняння їх з чоловіками не тільки за буквою закону, але й у практиці, за верстатом праці. І — очевидно — як за всіма комуністичними пропандивними атрапами, дійсний стан китайських жінок, і взагалі далекодсхідних жінок, є ще далеким від справжньої життєвої емансипації. Во виворених у народі тисячолітньою традицією поглядів і звичаїв неможливо викоренити й основно змінити впро-довж кількох років. І чим чезьється революційнацістичні суспільні відносини у Китаї, „західніженні" в Японії, все одно тут і там жінка все ще є насправді громадянкою другої класу і нижчим су-проти мужчини створінням. І тому все ще китайська чи японська жінка почуває жал, чому вона не народи-лася мужчиною...

Про ситуацію жінок у Ки-таї нема докладних відомос-тей, чи пак нема таких, яким можна було б вірити. Зате вони дуже докладні й вірні про ситуацію жінок у Японії. За новою конституцією, при-йнятою в ході „демократиза-ції" Японії після її останньої воєнної поразки, японська жінка „звільнена від феода-лізму", „демократизована" й „західнена", пише Віліс Джордан, довголітній ко-респондент „Нью Йорк Тайм-су" у Токио, в довгій ста-ті на цю тему в одному з останніх тижневих додатків до цього часопису. Прий-джий до Токио чужинець ба-чить на вулицях молодих японок в елегантних західних сукнях і плащах. Він бачить їх перед домівками, в яких ведеться голосування за кан-дидатів до парламенту, і він бачить їх на лавках парла-менту після. Мало того: кількість жінок-послів в япон-ському парламенті навіть більша, як — відсотково — в країнах Заходу, бо аж 24. Серед жінок в Японії є вже лікарки, адвокати, артистки і письменниці, вчителки й кельнерки. Шість мільйонів японок працює у фабриках, а дев'ять мільйонів — на фермах. Але японські робіт-ниці, і то навіть у текстиль-ному промислі, де їх є коло 90%, завжди упоєджені й покривдані, як годинами й умовинами праці, так і за-платаю. А характеристичним для ситуації японських жінок є місто. Прикметними для цієї ситуації є відносини в найбільшій у японському на-роді селянській верстві і в рибальському стані.

Японська селянка спить менше, як 6 годин, 11 годин працює на полі, 5 порастає в хаті, а дві — біля дітей, стверджує офіційна статисти-ка. Вона встала, коли запис-когут, перед сходом сонця. Приготовляє сніданок для

родни і другий сніданок для дітей, що йдуть до школи. Змиває посуд, пере, розвішує білизну і потім біжить на ри-жове поле допомагати чоло-вікові. Маленькими дітьми займається тоді, коли чоло-вік закурось лопнуку. Вполю-не біжить додому варити, по-полудні знову на поле, після вечері шне і приготується до наступного дня. За ста-тистикою японського мініс-терства праці, тільки 5 на 400 селянок-матерей мали змогу не працювати на полі і відпочивати один день пе-ред злогома. Зрештою, з-пра-вила японські селянки-пород-ильниці вертаються до важ-кої сільсько-господарської праці через день після злогів, а тільки в рідких випадках через тиждець. (Як пригаду-ється чудовий епос з китай-ського селянського життя „Благословенна земля" аме-риканської письменниці Прл Бак). В Японії є сильний рух за контролюванням при-родного простору, бо постій-ний надмірний зріст населен-ня висуває надзвичайно ве-ликі соціальні й економічні труднощі. Але... цюкава річ — найбільше, проти плано-вого обмежування кількості народини, з японськи селянки, хоч ніби вони найбільше терплять від збільшування родни. Загальним і най-більшим аргументом, що його подають вони на анкетних запитаннях „уряду, з ствер-дження, що єдиним хвиля-ням відпочинку від виснаж-ливої праці на полі є для них моменти „годування не-мовлят. Отже, якщо вони не матимуть немовлят, то втра-тять і їх хвилини, коли мо-жуть випростати хребет".

У хліборобській і рибаль-ській Японії, мало що змінило-ся в житті японки, якої міс-це в родині і суспільстві бу-ло сформоване сотні, ба ти-сячі років тому. Правда, ве-дено для жінок право голо-дування, а партійні агітатори пильнують, щоб жінки голо-сували. Але вони з-правила го-лосують так, як хочуть їх чоловіки. Дуже погмалу ви-ростає те нове покоління японських дічат, яке почи-нає звужуватися на власну незалежну думку. Так само — за законом — японка успадковує після своєї чоло-віка маєток. Але вона знач-но зростає його на користь сина, якщо має його. У від-них хліборобських околицях все це існує, звичайне право батька підписувати торго-вельні умови, про відступлен-ня (фактично — продаж) своїх синів на працю в ін-ших господарствах а доньок — власникам міських кава-рень чи й „гірших підпри-ємств".

Дуже погмалу, з величез-ним спротивом збоку консер-вативних не тільки чоловіків, але й жінок, „переломлюється давній світловий і давній со-ціальный т" обшавий лад, за який жінка стояла найж-че й позад чоловіка. Новове-дені коедукційні школи втіш-лилися спершу великою по-пулярністю, як невідана но-вина. Тепер зростає число батьків, які відлучають своїх дітей до шкіл, де навчають дічат і хлопців окремо, бо вони вважають, що освіта дівчини не повинна бути та-ка сама, як хлопця, тому, що їх життєвий міей зовсім інші.

Тільки дуже погмалу япон-ська жінка починає мати власну думку і власну волю. Сильним поштовхом у цьому процесі є законна постанова, яка каєс відвічний монополі чоловіка розводитися з жін-кою, і то звичайним повідом-ленням, що „він її „розво-дить". Зрівняні в правах, японські жінки погмалу почи-нають і собі „виповнювати пе-тиції на призначіння їм роз-воду. Погмалу починають за-конно домогтися призначін-ня аліментів для дітей. Япо-ські дічатча починають вихо-дити заміж по власному ви-бору, а не по виборі батька. Емансипується японка в міс-ті, а місто починає впливати на село. Але це погмало почат-ковий процес „всулеч зов-нішнього вигляду японсь-кої міської вулиці.

у станцію. Перекладачка непомалу здачувалася: „З Кавказу та на Харків". Але ж там „чолод" Люди муть, як мухи!... Ну, ми подумали і рушили на Дні-пропетровське. Теж рідне ме-ні місто, там я скінчила гім-назію, там і сестра моя жи-ве... (Продовження буде).

ЩАСЛИВИЙ ПОРЯТУНОК

(Оповідання)

(1)

Гей, на козачьих степах,
 На татарських шляхах!

Козачка дума:
 „Пам було весело і водночас
 цяково. Несучи два повні
 музакни грушук, ми поспі-
 гали до залізничної станції,
 що стояла самітно в степу.
 Моя ніжна, надмірно вразли-
 ва дружина, навіть огляда-
 лась назад, чи не біжить сім-
 ла за нами стара, сердита
 Саверка.

— Та заспокойся, Галю!
 Не ж гарзай!...

— Який ж гарзай!.. Я не
 боюся, а якось соромно. Ну
 що, як гілка вломиться і
 зовсім упаде?

— Та ні! Стоятиме аж до
 пошколої бурі. Дрибниці... Не
 думай так багато!

Але і я, призначив, пере-
 стіспирисмі хвилини, ко-
 лі сидів на дереві... Річ у
 тім, що поїхали ми з тавору
 поїхати: подорожники ІРО в ні-
 жньому селі на грушину.

Яблунь було по дворах ба-
 га, а груш не видно ніде. На-
 решті, знайшли... Вийшли
 стара, як світ, сердита бавер-
 ка. Враз загукала, розсерди-
 лась, закашлялась і замаха-
 ла руками, щоб ми не підхо-
 дили їй близько до хати. Та
 ми чинемно поклали на ган-
 ок американську каву, пан-
 чоху і туалетне мило, і цю-
 кор, і пасту до зубів... І на-
 ша сердита бабуса не стала
 вже нахалити і, показавши
 рукою на височенну кірлату
 грушу, зайшла до хати.

Я виліз нагору, трушу.
 Грушки лопотять по траві, а
 Галя хується збирає... І рап-
 том... тріс! Велика гіл-
 ка під мого починає осідати,
 враз відхинулась від дерева
 і нахилється зовсім додолу...

Я швидко скочив на іншу,
 хапаю нещасну гілку, тягну
 її до себе з усієї сили... По-
 ставив, притулюю на місце.
 Знімаю з себе довгого ремо-

бував з пражкою. Середина об-
 гарня вродо, чистенька чорна
 гілка, кінці закінчує за стов-
 буру. Хочу її застібнути на
 пряжку, але ніяк не дотягну,
 не застібється, бо коротко...

І тут виходить баверка...
 — Злазьте додолу! Годі!
 кричить. А я ніяк не застіб-
 ну! Натягну важенку гілку,
 мучусь, застібаво...

— Та злазьте! — завере-
 шала баверка. — Чом він не
 злазьте?!

Я зліз би і заплатив за
 шкоду. Та чим платити, коли
 вже масток уже віддали, а
 грошей немає?...

Знімаю Галю легше, по-
 кажу... Він хворий... Від-
 дидається... злізе!...

І тільки баверка зайшла до
 хати, як я рвонув цюсилу, і
 ремінь застібнувся... Я зліз
 додолу, підійшов до ганку,
 подивився. Стоїть моя груша,
 як дебела молодичка. Нічого
 й непомітно... Забрали свої
 рюкзакі й пішли з ніяковою
 усмішкою на обличчях...

У вагоні було просторо. У
 нашому купе один лише па-
 сажир, прегарний і чорнявий
 німець. Ліг, може, з тридцять
 п'ять, плечистий, атлетичної
 будови. Відвертий, прямий

погляд, м'які, коректні руж-
 гарня вродо, чистенька чорна
 гілка, кінці закінчує за стов-
 буру. Хочу її застібнути на
 пряжку, але ніяк не дотягну,
 не застібється, бо коротко...

І тут виходить баверка...
 — Злазьте додолу! Годі!
 кричить. А я ніяк не застіб-
 ну! Натягну важенку гілку,
 мучусь, застібаво...

— Та злазьте! — завере-
 шала баверка. — Чом він не
 злазьте?!

Я зліз би і заплатив за
 шкоду. Та чим платити, коли
 вже масток уже віддали, а
 грошей немає?...

Знімаю Галю легше, по-
 кажу... Він хворий... Від-
 дидається... злізе!...

І тільки баверка зайшла до
 хати, як я рвонув цюсилу, і
 ремінь застібнувся... Я зліз
 додолу, підійшов до ганку,
 подивився. Стоїть моя груша,
 як дебела молодичка. Нічого
 й непомітно... Забрали свої
 рюкзакі й пішли з ніяковою
 усмішкою на обличчях...

У вагоні було просторо. У
 нашому купе один лише па-
 сажир, прегарний і чорнявий
 німець. Ліг, може, з тридцять
 п'ять, плечистий, атлетичної
 будови. Відвертий, прямий

погляд, м'які, коректні руж-
 гарня вродо, чистенька чорна
 гілка, кінці закінчує за стов-
 буру. Хочу її застібнути на
 пряжку, але ніяк не дотягну,
 не застібється, бо коротко...

І тут виходить баверка...
 — Злазьте додолу! Годі!
 кричить. А я ніяк не застіб-
 ну! Натягну важенку гілку,
 мучусь, застібаво...

ОСЕРЕДОН УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ В ШІКАГО

Масою слави історичне минуле, але й історичні пам'ятки ми дуже багаті. Інші народи мають величезні мавзолеї пануючих родів і державних мужів, багаті музеї, бібліотеки й архіви. Згадаймо хоча б чехів і їх Градичині, і Національний Музей чи поляків і їх Вавелем, чи еспанців і їх Ескориалом. Ми, крім гробниці кн. Ярослава Мудрого в Печерській Лаврі, і з княжої доби та могол гетьмана П. Дорошенка і останнього кошового Запорізького Січ П. Калашнішського і козацької доби, не маємо нічого. Та й ці дві останні до роги нам пам'ятки на чужині, в Москві.

Те саме, із "нашими музеями, архівами і бібліотеками українства". Велі кимсь зусиллями, ідейним одиноким звитинням "Музей Визвольних Змагань" в Празі, бібліотека Українства Наукового Інституту в Варшаві і Берліні зруйнували в часі другої світової війни німці і москалі. Ті, що збереглися від руїн в Україні, бібліотека і музей Н. Т. Ш., університетські, всі прилюдні, більшовицькі докладно вичистили від усіх пам'яток, що носили український національний характер.

Але жива нація з минулого і з надійми на велике майбутнє починає творити наново, що зруйнували "добрі сусіди". На наших очах постає нові осередки української культури: музеї в Вінніпегу, Дім Української Культури в Нью-Йорку, Архів-Музей в Клівленді. В Україні організації Осередок Української Культури в Шікаго і в Лос-Анджелесі. Немас сумніву, що й інші більш скрупулярні українські емігранти — Дітроїт, Філадельфія, Торонто, Буенос-Айрес — такі осередки створять.

Завданням цих осередків української культури було б: створити бібліотеку українства, в якій зібрати всі нам доступні матеріали до минулого і сучасного України та її еміграції, зібрати зразки українського мистецтва; зібрати архівальні матеріали, яких так багато між поодинокими особами і організаціями.

А багато цих цінних матеріалів про і нас річчю безлічно. Старші покоління зберігають ще як великі святощі, — кравчу пошу, зразки народного мистецтва, старі кравчі видання, пресу, наукові твори. Товариства, які поклали вже тут, в Америці, зберігають протоколи, відозви, свідчення, односторонні організації, до яких належали, прапори та інше.

Молоді покоління не мають вже цього пістизму до цінностей своїх батьків. Звичайно по їх смерті викидають як не потрібні їм "баракано" до гарибачі або палають.

Для прикладу наведу хоча б відому на терені Шікаго "Гетьманська Січ", що постоїла по І. Світовій Війні. Мала свій власний Дім, свої статуї, односторонню пресу, літаки, прапори, членські відзнаки. Все це, з малими винятками, безслідно пропало. Або й друга молодіжна організація: Український П'яст в Америці по І світовій війні. Всі документарні дані, правильні, протоколи, односторонні відзнаки, прапори не зберігалися, щоб сучасники могли їх оглядати в Українському Музеї та кришати на дусі.

Велика це річ документарні пам'ятки минулого. Згадаймо тільки розкопки д-ра Я. Пастернака в кривосі б. Галича. Коли тільки в Західній Україні поширювалися вісті, що відкрито фундаменти Катедри, в якій, найдемо домовину кн. Ярослава Осмомисла, сліди теренів українських князів та української державності, — українські народні маси стрепенулися на дусі. Самочинні організували вони великі "процеси" і прогулянки, щоб на власні очі побачити в розкопаних пам'ятках нашу колишню славу, традицію та свідки української держави. Велика річ документарні пам'ятки минулого, запалюють пристану національну свідомість і гордість. Тому треба нам зберігати минуле і сучасне в пам'ятках, документах, творах мистецтва і книжках, як національні святощі для сучасних і майбутніх поколінь. Найбільш трудною в організації Осередків Української Культури, це приміщення. Як відомо, тільки Вінніпег здобувся на окреме приміщення. В Клівленді адалос проф. Л. Вачискому принасти архів-музей в просторій залі в будинку православної церкви. Архів-Музей Н. Т. Ш. в Нью-Йорку досі не має кутка, хоч Т-во набуло свій власний Дім. Архів в Шікаго кутком в комерційній Платової Домівки, а в Лос-Анджелесі досі без кутка.

З початком червня заходима Тимчасової Кураторії Архів-Музею в Шікаго відбулися сходи представників культурно-освітніх товариств та прихильників української культури. Учасники із промовою звітним доповідалася, що архів, якого кутком в Платової-сеніор О. Ганкевич, зібрав досі 990 назв і 5,995 примірників цінних матеріалів до нашого недавнього минулого, як: кравчу й еміграційна преса, наукові і літературні видання, свідчення, літературні матеріали до організованого життя українців в Шікаго, особливо цікаві матеріали до історії "Гетьманської Січі" та наших визвольних змагань в І. і ІІ-й світових війнах. Учасники, що збирали голос в дискусії, — д-р І. Витанович, О. Гордієвський, М. Баран, І. Масляко, Г. Коваль, Кушаль, М. Паска, поставилися із великим призначенням до вже створеного, але підірваного й збитого, що справу треба поставити в ширшій площині. Треба нам на терені Шікаго Осередку Української Культури, де були б зібрані не тільки архіви та музейні матеріали, але також і вичерпуючі, бібліотеки українства з Сходу Європи. Для цього діла треба хоча б відповідного приміщення. А що його не можуть дати існуючі товариства, бо його самі не мають, тому треба, набути власний дім на цю цілі. Потрібні фонди зложити свідоме громадянство м. Шікаго.

Свій власний Дім на Осередок Української Культури це найбільше завдання не тільки українців Шікаго, але і інших осередків українського поселення. Маючи свої власні доми чи приміщення, потропамо стягнути від приватних осіб і від організацій цінні матеріали. Можливо тоді організувати окремі кімнати чи кутки жертводавців, як це водиться по музеях. Масою тоді можливість організувати періодичні виставки українського мистецтва, преси, книжки, самодільності молодих і шкільних організацій. Дамо почин до більшого заінтересування українськими справами.

На листопад передбачена виставка в залах "Самопоміч". В програму виставки ввійдуть: зібрані матеріали архіву - музею, цінні збірки І Української Дивізії та інших комбатантських організацій. Крім цього передбаче-

Американська політика у відношенні до Росії і російська еміграція

(Закінчення з стор. 2)

Даліна зазначає, що західний світ, а зокрема Америка, прийде не визволити поневолені народи чи допомогти їм у боротьбі за свободу, а щоб завоювати їх і розділити як військову здобич! Уважним тоном, який не припускає сумнівів, Далін зазначає: "Якщо війна буде успішною для Заходу, немас сумніву, що територія союзних республік зважачи західних і кавказських кордонів будуть поставлені під військовоуправління і в політичну залежність від сусідніх держав — членів Атлантичної коаліції". Отже, Польща, Німеччина і Румунія окупують Україну, Англія — Кавказ і т. д. Ліпиться не окупованою, мабуть, тільки властива Росії, або Великоросії, — гніздо більшовизму. Далін, звичайно, не припускає, що й Україна може опинитися в ролі союзника Америки у боротьбі з російським імперіалізмом. Вік віб хоче налякати поневолені народи, що, замість сподіваної волі, захід готує їм нове поневолення, військово окупацію і політичну залежність від переможців. При цьому йому болять не гірша доля цих народів, а цілість і недоторканість російської імперії.

Налікавши поневолені "народи Росії" перспективою ще гіршого поневолення на випадок перемоги Заходу і штовхаючи цим поневолені народи в обійми московських більшовицьких для боротьби проти західних імперіалістів, Далін намагається переконати американський уряд, що й таке "розчленування Росії" буде для Америки невідомим і навіть небезпечним. Щоб налякати Америку і народи Західної Європи дією, яка настануть на випадок "розчленування Росії", Далін малює німецьких страхів, що швидко виросте і почне кланятися зубами, прагнучи "відокремити від Росії національні території". Це буде означати "відокремлення другого, не менш небезпечного, ніж Росія, агресора!" — вигукнув Далін і дуже сумно перед такою перспективою. "Що з цього, — будуть питати зворушені народи, — що Росія відкинута далеко на схід, що її кордони вже проходять біля Смоленська, Курська й Новоросійська, що величезні простори відокремлені від неї, перетворені в нові держави?"

Відділи: письменників, свідків, філателістів, — кутки молодіжних і культурно-освітніх та господарських установ. Виставка буде тривати 2 дні, субота і неділя. В вечірні години будуть висвітлені фільми із життя молодіжних та культурно-освітніх організацій.

Тимчасову Кураторію Архів-Музею очолюють: пан-сіор Кочани, М. Баран, д-р М. Терлицький, О. Гордієвський, О. Ганкевич та автор цих рядків.

Загальні збори, що будуть 18 вересня, напевно найдуть способи набути власного дому на Осередок Української Культури в Шікаго.

Вже вишов з друку великий Українсько-Англійський Словник М. Л. Подвезька Ціна \$5.00.

Незамінна підручна книга для тих, хто починає вивчати англійську мову, і хто вдосконалює в ній свої набути вже знання. Камітальне видання на 1011 сторінок, 60,000 слів уживаних в сучасній українській літературі і розмовній мові з англійськими відповідниками.

Замовляти: "SVOBODA", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.

ІНФОРМАЦІЯ УНК

Для кудзачення 40-ліття виступу Українських Січових Стрільців, для піднесення духу дати 10 вересня 1954 року, коли Перші Січові Українські Січові Стрільці вийшли на фронт, Український Конгресовий Комітет Америки проголосив окреме Звернення до Української Спільноти в З'єднаних Державах Америки, маркуючи усі ті моменти, що характеризують важливість цієї події в історії українського народу.

Старанням Філі Українсько-Конгресового Комітету на Західно Пенсильванію відбувся в Пітсбурзі, в неділю, 29 вересня ц. р. "Український День". Керівником улаштування був голова Філі, інж. Михайло Комічак. Відкриття в англієвській мові провів виступом в лаві, п. Майнош, в українській мові п. Луцій. Голова Українського Конгресового Комітету проф. Лев Добрянський говорив про "політику визволення" З'єднаних Держав в останніх роках.

В ОН, а що вам приносив і обіцяв принести Захід?

В недавньому інтерв'ю перекладача Крутія з "кореспондентом прогресивних українських часописів на американському континенті" Степаном Мадисевичем киянське радіо, яке влаштувало це інтерв'ю, устами Крутія зазначило, що "американською ідеєю з захоплення України і підкорити її довгий окупації". Що ж на це відповість Захід? Керівник Американсько-Конгресового Комітету визволення від більшовизму, адмірал Стівенс, у своїй заяві сказав, що притискування Америки такою пляну з вигадкою совєтської пропаганди, ява мета і цілі полагав в тому, щоб налякати український народ проти емігрантів і послати в ньому страх перед Америкою. Така заява є дуже потрібна і важлива, але в боротьбі з таким ворогом, як більшовицька Москва, цього не досить. Потрібно виразна американська політика, а не лише заяви окремих діячів. І це зовсім не випадок, що російська еміграція устами Даліна проголошує лише дві можливості збоку Заходу у відношенні до народів Росії: або окупація України кількома сусідніми державами, або реставрація російської імперії. Цим самим українська еміграція ставиться в положення агента імперіалістичних держав Заходу, і тому Москва має українських емігрантів ворогами української державності.

Російська еміграційна пропаганда єдиності і неподільності Росії, яка має свій вплив на окремих діячів і відвертає їх від підтримки українського визвольного руху, дає добрий матеріал для московсько-більшовицької пропаганди проти західних держав і проти Америки. Єдиним гаслом, що може протиставити московській пропаганді, є гасло визволення народів, а це гасло матиме силу тільки тоді, коли буде ширше й підперте конкретними діями.

П. Ром

3 ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Сиракуз, Н. Й.

Академія з нагоди 25-ліття ОУН.

Для 8-го вересня 1954 р. заходом 27 Відділу ООСУ і Осередку СУМА в Сиракузах відбулася величезна Академія, присвячена 25-літтю ОУН. Різночасно відзначено 300 літ активної боротьби українського народу проти зрадливої загарбницької Москви.

Свято розпочалося американським гімном, який відіграли симфонічний оркестр з Бюфало. Відтак голова місцевого Відділу ООСУ, п. Мікола Гомік, короткою вступною слово з'ясував значення зазначеної дати та закликав усіх, які свідують поза межами Рідної Батьківщини ці переломові в нашій історії події, щоб вони з'єднали всі свої думки, бажання і вчинки з бажаннями і вчинками повоєнної Ватківщини та прибульці й не змарнувати свого побуту осередку народів визвольного світу.

В програмі були три доповіді. Проф. Вончук у своїй доповіді, присвяченій 25-літтю ОУН, звернувши особливу увагу на зріст націоналістичної ідеї, що для її поборони Москва мусить зникати щораз сильнішою зброєю. Згадуючи репрезентативні поодинокі етапи нашої визвольної боротьби, він наглядно з'ясував цей ріст української націоналістичної ідеї словами: "Коли для вбиття отамана Петлюри Москві вистачало пістолів Шварцберга, то для вбиття полк. Ковалевського мусила бути важка бомба Валькова, а для вбивання генерала Чупринки організували цілу армію". Для тих гостей, які не розуміють української мови, п. Юліан Копко виголосив доповідь в англійській мові.

Поет - письменник інж. Маланко виголосив доповідь про Переяславську Угоду. Слухаючи цієї цікавої доповіді, відразу було видно, що говорить її людина, яка до найбільших деталей простудіювала цю давню нашу історію. Дуже цікаво було почути те історичне події, які відбулися в часі українсько-московської угоди 1654 р. В мистецькій частині п-ні Володимир Сінь відіграв музично.

Преса столиці вишлала інформацію про цей акт та подала свідчення з нього. Президентів Республіки вишлано привітальну телеграму. На цю телеграму отримано відповідь з подякою.

Чергове засідання Ради Директорів Українського Конгресового Комітету відбулося 24 вересня ц. р. в Нью-Йорку. На порядку денного — план праці на діловий рік і бюджет.

Український Народний Фонд усталив деталі пляну збіркової акції на 1954 рік. У цьому пляні будуть нові вивчення, щоб сприяти вичапування Національного Державного Постави на відповідному рівні.

Від 25 вересня до 2 липня ц. р. відбувалися у Венесуелі святкування п. н. "Семана де Патрія" — свято незалежності країни і "Дня Великого Визволення Симона Болівара". Українська Громада й Повноправні Виконавчі Органи Української Національної Ради, як представники української спільноти у Венесуелі, зложили прохання, в рамках окремої церемонії, під статусом "Визволення Симона Болівара" 3 липня ц. р. винок живих квітів з українськими національними барвами.

Цей ФЕСТИН буде найбільшою товариською імпрезою в цьому році. Численні Відділи вже заповняли свою участь. Закладається усі інші відділи УНСОУ, зокрема із стейтів: Нью-Йорк, Нью-Джерсі, Пенсильванія, Делавар, Коннектикат, Ровд Айленд, як теж із віддалених стейтів зорганізувати на цей день спеціальні прогулянки.

Усі очі до поїздки на СОЮЗІВКУ на цей ФЕСТИН, члени і не-члени УНС, повинні зголошуватися у секретарів місцевих відділів УНС, які подбають про відповідний транспорт. У програмі Фестивалу, крім товариської зустрічі та побуту на СОЮЗІВЦІ, багата і різноманітна мистецько-розважова імпреза та багато вселяких несподіванок. Чудові приміщення, прекрасні краєвиди, великі простори, спортивні майданчики, купальний басейн та інші вигоди на СОЮЗІВЦІ дадуть кожному можливість провести найприємніше час на дозвіллі, відпочинку, забавах та культурних розвагах, а славна вже кухня на Союзівці дасть кожному можливість заспокоїти апетит і спрагу.

Увага! Члени Українського Народного Союзу! Увага!

В НЕДІЛЮ, 12-го ВЕРЕСНЯ 1954, на СОЮЗІВЦІ, ВАКАЦІОНО-ВІДПОЧИНКОВІЙ ОСЕЛІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ БЛЯ КЕРГОНКСОН, У СТЕЙТІ НЬО ЙОРК, — відбудеться —

ПЕРШИЙ ВЕЛИКИЙ СОЮЗОВИЙ ФЕСТИН

що його влаштовує Комітет Відділів УНС метрополії Нью-Йорку і Нью-Джерсі.

ПІЯНУЙТЕ ВНЕ СЬОГОДНІ ПОІЗДКУ НА СОЮЗІВКУ В НЕДІЛЮ, 12-го ВЕРЕСНЯ

МОЖНА ПРИЙДЖАТИ ВЖЕ В СУБОТУ, 11-го ВЕРЕСНЯ, АЛЕ ТІЛЬКИ ЗА ПОПЕРЕДНІМ ЗАМОВЛЕННЯМ ПІСЛІГУ

Батьківський Комітет Школи Українства в Дітроїт-Схід

повідомляє, що

СВЯТОЧНЕ ВІДКРИТТЯ НАВЧАННЯ

— відбудеться —

в суботу, дня 11-го вересня 1954 р.

Діти гр.-кат. обряду зберуться о год. 2:30 в приміщенні публічної школи при вул. Грейлінг в Гентреміку, звідки організовано підїти на молебін до старої української церкви при тій-же вулиці.

Збірка дітей усіх віросповідань в приміщенні школи о год. 3-ій, де відбудуться записи дітей на шкільний рік 1954/55.

Батьківський комітет ввічливо запрошує усіх родичів прийти разом із своїми дітьми на відкриття навчання.

Управа.

УВАГА! ДЖЕРЗІ СІТІ УВАГА!

РІДНА ШКОЛА

Подас до відома, що навчання починається в суботу, дня 11-го вересня 1954-го року Богослуженням в українських Церквах.

Діти гр.-католічного віросповідання збираються о год. 9-ій ранку в 16-й Public School — Washington & Sussex Sts., на долині міста. Діти православної віровизнання збираються в православній Церкві на 316 Communipaw Avenue.

Управа Т-на Рідна Школа.

УВАГА! НЬО ЙОРК ТА МЕТРОПОЛ. ОКРУГА!

Другий Відділ ООСУ в Нью-Йорку

запрошує всіх на

ВЕЛИКУ ЗАБАВУ з ТАНЦЯМИ

які відбудуться

В СУБОТУ, ДНЯ 11-го ВЕРЕСНЯ 1954 Р.

у великій залі УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ (окохолоджувана повітрям — Air Conditioned) при 140-142 Друга Евено в Нью-Йорку

Оркестра п. АНТОШКО.

Власний буфет з напоями. — Багато несподіванок.

Початок год. 8:30 вечора. Вступ \$1.50 від особи.

Управа.

КОНКУРС

НА АДМІНІСТРАТОРА ВІДПОЧИНКОВОЇ ОСЕЛІ

Кооператива "Діброва, Українська Оселя, Дітроїт" (давніше "Соціал. Укр. Оселя" розписує оцим конкурсу на постійного адміністратора відпочинкової оселі.

Оселя, 120 акрів парку з 35 акрами озера в середній, 40 миль від Дітроїту, з добрим доїздом. На оселі є три мешкальні доми й нові господарські будинки з реманентом, все в добрім стані.

Оселя треба розбудувати, як відпочинкову й розривкове місце українського Дітроїту.

Обов'язком адміністратора є виготовити дохідовий бюджет й його успішно переводити. Оправдані кошти на інвестиції будуть поставлені до диспозиції. Таксамо кошти на покриття вг. початкового дефіциту з передбачені. Адміністратор дістане умовляване мешкання, опал і світло та усі в докодах бруто згідно умови. — Місце можна обняти негайно, не зважаючи на зимові місяці.

Зголошення з докладним описом життя (головною моментів, які кваліфікують б. п. на пост) і по змозі референційні свід надишлати на адресу:

DIBROVA, UKRAINIAN COOPERATIVE ESTATE
12001 Lumpkin St., Detroit 12, Michigan
до 15. жовтня ц. р.

Витрати на есентуальне перенесення кандидата будуть повернуті.

А. Мілянчик, голова Р. Татарський, егз. директор

